“Finis coronat opus” - koniec wieńczy dzieło!

William Szekspir

RYSZARD III

Szekspirowski dramat “Ryszard III” zakończył XXXII letnie spotkania z teatrem w Zamościu. Po “Ryszarda III” sięgali najwybitniejsi reżyserzy, w rolę uzurpatora wcielali się najlepsi z najlepszych. Tym razem szaleństwo władzy zaprezentował publiczności Jerzy Stuhr z Teatrem Ludowym z Krakowa, spektakl wyreżyserował a siebie obsadził w roli demonicznego uzurpatora.”Konia z rzędem” (nie mylić z “Królestwo za konia”) temu, kto dziś orzeknie jego sukces teatralny. Jaki był jego “Ryszard III” ocenią widzowie w plebiscycie. Czy Ryszard III na osłodę totalnej porażki jaką ponosi jako człowiek “chory na władzę” otrzyma “Buławę Hetmańską” - tego nie wiem. Natomiast już dziś można powiedzieć, że był to “Teatr totalny” i miał prawo uwieść zamojską publiczność, albo inaczej - miał prawo ją zamanipulować. (...) W Teatrze Jerzego Stuhra doświadczyliśmy w sposób namacalny wszystkich ciemnych stron życia człowieka ogarniętego żądzą władzy i nie liczącego się z tym co ludzkie i boskie.

Doświadczyliśmy za przyczyną spektaklu, niestety - także mechanizmów rządzenia światem. Przerażające jest, że te mechanizmy nie dotyczyły tylko XV wieku i Anglii, dotyczą i nas i XXI wieku.

William Szekspir

RYSZARD III

Taką formułę widzenia świata/rzeczywistości zaserwował nam Jerzy Stuhr/Ryszard III. Trudno go za to winić, taki jest świat. Właściwie taki jest Szekspir. (...) Rola Ryszarda stała się za to jedną z najbardziej efektownych i pożądanych w repertuarze teatralnym. Nie dziwi fakt, że zapragnął ją mieć w swoim repertuarze Jerzy Stuhr. Bardzo mocno zapragnął, co było zauważalne podczas spektaklu. Można rzec, że był to teatr jednego aktora, mimo, że przez scenę przewinęło się około trzydziestu aktorów. Nasuwa się komentarz, że "historię piszą zwycięzcy", a reżyserzy decydują o spektaklach i rolach. To co zobaczyliśmy na Rynku Wielkim na zakończenie XXXII ZLT można sparafrazować słowami - "teatr mój widzę ogromy"(...). Oszołamia nas reżyser Jerzy Stuhr zastosowaniem superefektów w swoim spektaklu. Jego koncepcja teatru zawiera charakterystyczne cechy teatru elżbietańskiego i najnowsze osiągnięcia techniki XXI wieku. (...)

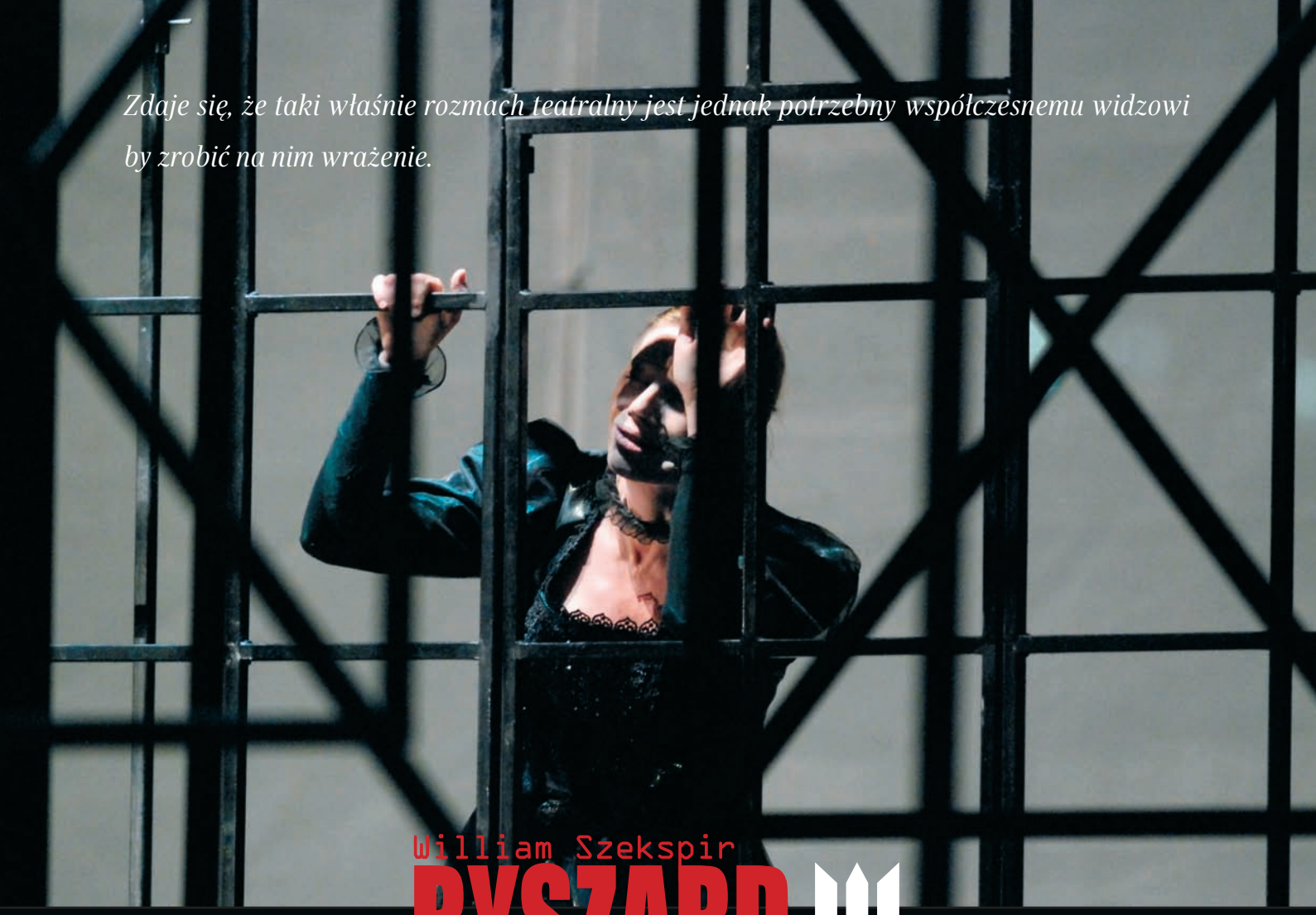

Zdaje się, że taki właśnie rozmach teatralny jest jednak potrzebny współczesnemu widzowi by zrobić na nim wrażenie.

William Szekspir

RYSZARD III

Wrażenie robi Ryszard III Jerzego Stuhra - ma demoniczną siłę, aktor zdaje się być stworzony do tej roli, znakomicie sportretowanej przez Szekspira. Stuhr rozwinął cały wachlarz swego talentu jako Ryszard. (...)Teatr nie jest po to, żeby tylko był. Teatr ma nauczać/edukować. Ma nami wstrząsnąć, zmotywować do wyciągnięcia wniosków. Świat nie musi być taki jak to serwują na co dzień przekazy telewizyjne. Człowiek nie jest z natury zły. Liderzy świata nie mają monopolu na mądrość i najczęściej nie są najlepszymi nawet aktorami, bywają jednak zręcznymi demagogami. Widz w swojej interpretacji wizerunku "czarnego władcy" ma możliwość skoncentrowania się na poszukiwaniu motywacji działania "złego bohatera" i genezy zła. Warto też uzmysłowić sobie, w jakich warunkach ono się rodzi - przy okazji studium życia okrutnika spróbować obnażyć mechanizmy zła, które jest też częścią naszego świata.

Teresa Madej

William Szekspir

RYSZARD III

Zwierzenia współczesnego tyrana. Przyjeżdża nocą, przy bramie nikt go nie wita, nie ma dzieci z kwiatkami i wierszyków. Nie dba o to. Nie potrzebuje miłości - weźmie ją sobie sam. Później. Tymczasem przyjeżdża w czołgu, przygotowany na wojnę, którą sam rozpęta. Nie wchodzi głównym wejściem, nie jest ubrany w szaty godne książęcego rodu. Niczym szpieg czy skrytobójca wchodzi kanałem, przez właz. Widać, jak zbliża się, słyszymy go coraz wyraźniej. I oto jest: Książę Ryszard wychodzi z dziury w scenie, zdejmuje ubranie czołgisty - nie będzie mu potrzebne. Jego nowa wojna będzie walką na słowa - kłamstwa, przekupstwa i oszczerstwa. Już pierwsza scena, a raczej ujęcia z kamer przemysłowych, pozwalają się domyślać, że nie będzie to klasyczna inscenizacja "Ryszarda III". Przemysłowa scenografia jest widoczna na każdym kroku - metalowe konstrukcje na scenie, przekazy wideo z przemysłowych kamer, pozwalają zajrzeć poza scenę.

Pomysł odpowiedni do miejsca, gdzie odbywa się spektakl - Nowej Huty. Część zdjęć powstała właśnie na terenie nowohuckiego kombinatu, lotniska, ulicach Krakowa i w foyer Teatru Ludowego.

William Szekspir

RYSZARD III

Nowatorstwo i rozmach scenografii autorstwa Marka Brauna, która wychodzi daleko poza mury teatru, zachwyca. Elementem, który również dodaje przedstawieniu ryt współczesności, jest przeprowadzona sonda uliczna, w której mieszkańcy miasta, wypowiadają się o sytuacji w królestwie, to popierając Ryszarda, to znowu krytykując jego despotyczne zapędy. (...) Wielki rozmach, z którym zrealizowano "Ryszarda III", którego premiera towarzyszyła obchodom pięćdziesięciolecia istnienia Teatru Ludowego, to nie tylko wspomniane już dekoracje czy nowatorskie potraktowanie przestrzeni scenicznej. To przede wszystkim mistrzowska reżyseria i aktorstwo Jerzego Stuhra. (...) Oderwanie dramatu od historycznego kontekstu, pozwala na kreowanie go jako uniwersalnej opowieści o wynaturzeniach władzy. To, co w normalnym świecie pomijamy, tutaj poznajemy od podszewki. Działania Ryszarda budzą lęk, ale i również fascynują. (...)

Izabela Oleksik "Dziennik Teatralny" Kraków

spektakl wyróżniony w konkursie Fundacji Theatrum Gedanense na najlepszą inscenizację szekspirowską w sezonie 2005/2006
Buława Hetmańska przyznana przez publiczność 32 Zamojskiego Lata Teatralnego w 2007 roku

Tłumaczenie: **Stanisław Barańczak**
Reżyseria: **Jerzy Stuhr**
II reżyser: **Piotr Jędrzejas**
Asystent reżysera: **Katarzyna Siewiera-Szmytke**
Scenografia: **Marek Braun**
Kostiumy: **Elżbieta Krywsza**
Muzyka: **Krzysztof Suchodolski**

FILM

zdjęcia filmowe: **Piotr Trela**
asystent operatora: **Paweł Goleniec**
Realizator dźwięku: **Krzysztof Suchodolski**
Asystent realizatora dźwięku: **Mikołaj Kaczmarczyk**
Asystent scenografa: **Adam Łucki**
Oświetlenie: **Gaffers s.c.**
Montaż: **Marek Klimaszewski (Mamoń Studio)**

OSOBY DRAMATU W KOLEJNOŚCI POJAWIAJĄCE SIĘ NA SCENIE lub EKRANIE

Ryszard dalej Król Ryszard - **Jerzy Stuhr**
Clarence brat Ryszarda - **Kajetan Wolniewicz**
Hastings - **Tadeusz Łomnicki**
Lady Anna - **Dominika Markuszewska**
Brucken Bury - **Piotr Piecha**
Królowa Elżbieta - **Maja Barełkowska**
Młoda Elżbieta Córka Elżbiety i Edwarda - **Agnieszka Przybył**
Stanley - **Jerzy Hojda**
Lord Rivers - **Paweł Okraska**
Lord Grey - **Karol Zapała**
Markiz Dorset - **Andrzej Popiel / Rafał Sadowski**
Waughan - **Jacek Wojciechowski**
Catesby - **Tomasz Schimscheiner**
Pierwszy Morderca - **Jacek Joniec**
Drugi Morderca/ Tyrrel - **Jarosław Szwec**
Król Edward Brat Ryszarda - **Stanisław Berny**
Buckingham - **Jacek Strama**
Syn Clarence`a (tylko na ekranie) - **Piotr Regdos**
Córka Clarence`a (tylko na ekranie) - **Aleksandra Cisło**
Księżna Yorku Matka Ryszarda - **Eugenia Horecka**
Młody Chłopak (tylko na ekranie) - **Mateusz Janicki**
Kobieta (tylko na ekranie) - **Jadwiga Lesiak**
Doktor Sha/ I Mężczyzna (tylko na ekranie) -**Włodzimierz Brodecki**
Radny/ Starszy Mężczyzna (tylko na ekranie) - **Zbigniew Horawa**
Radny/ II Mężczyzna (tylko na ekranie) - **Stanisław Michno**
Radny - **Tomasz Poźniak**
Inny Starszy Mężczyzna (tylko na ekranie) - **Andrzej Kruczyński**
Dziewczyna (tylko na ekranie) - **Justyna Kołodziej**
Chłopak (tylko na ekranie) - **Waldemar Raźniak**
Książę Yorku - **Borys Krzysztyński**
Książę Walii - **Arkadiusz Półtorak**
Arcybiskup - **Krzysztof Górecki**
Burmistrz - **Andrzej Franczyk**
Ratcliffe - **Marcin Kalisz / Adam Szarek**
Lovell - **Aleksander Fiałek**
Posłaniec - **Jarosław Szwec**
Brat Penher - **Jan Nosal**
Kamerdyner - **Paweł Kumięga**
Garderobiana - **Elżbieta Wieciech / Danuta Pietraszewska**
Norfolk - **Gabriel Abratowicz**
Richmond (tylko na ekranie) - **Piotr Pilitowski**

TEATR LUDOWY
www.ludowy.pl

William Szekspir

RYSZARD III

Zachęceni powodzeniem kilku plenerowych wystawień spektaklu „Ryszard III" W. Szekspira w reżyserii Jerzego Stuhra, który występuje też w roli tytułowej, chcieliśmy zaproponować Państwu to przedstawienie, obnażające bezwzględne mechanizmy władzy, odwołujące się do historii i będące zwierciadłem współczesności.

Spektakl pokazywany w różnych miejscach niejednokrotnie wykorzystywał bądź to lokalną architekturę (jak Ratusz na Rynku w Zamościu lub Zamek Śląskoostrawski), bądź kontekst historyczny miejsca (kiedy Ryszard III stanął w Alei Róż w Nowej Hucie, w miejscu, gdzie kiedyś stał pomnik Lenina...). Za każdym razem – właśnie w zależności od miejsca – ten sam spektakl znaczył trochę coś innego.
Dlatego twórcy przedstawienia chcieliby podzielić się z Państwem tym niezwykłym doświadczeniem interpretacji spektaklu poprzez kontekst miejsca, w którym jest pokazywane. Chętnie zagramy ten spektakl – niezwykłe studium tyranii - w każdym miejscu, gdzie zechcecie nas Państwo zaprosić.

Szekspir napisał dramat o człowieku ogarniętym szaleństwem władzy, który bez skrupułów manipulując otaczającymi go ludźmi, wznosi się na królewskie wyżyny. Szczując na siebie nawzajem książęta, których posądził, że mogliby zagrodzić mu drogę do tronu, kompromitując i zabijając, zmierza bezwzględnie do celu.
Powiedzieć o Ryszardzie, że jest pozbawiony morale, to mało. On rozkoszuje się złem, jakie czyni i w spektaklu Stuhra opowiada o tym publiczności. Konfesyjna forma widowiska niejako wciąga w ten proceder widzów, którzy słuchają jego cynicznych wynurzeń.
Sławetne zdanie "Królestwo za konia!" znaczy jednak upadek tyrana, histeryczną ucieczkę przed zmorą śmierci.
Wzloty i upadki tyranów w najnowszej historii świata przesądziły o niezwykłej aktualności tego dramatu i o tym, że Jerzy Stuhr sięgnął po niego właśnie teraz.

W przygotowywanym z wielkim rozmachem widowisku plan sceniczny przenika się z planem filmowym. Zdjęcia realizowano na terenie kombinatu w Nowej Hucie, lotniska w Balicach, na ulicach Krakowa i w Teatrze Ludowym.

kontakt: Sylwia Salwińska tel. 605 408 326, *Teatr Ludowy: tel. 012/68 02 100*

TEATR LUDOWY
www.ludowy.pl